บทความวิชาการ

การบริหารการสื่อสารสภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยในสถานการณ์ภัยพิบัติแผ่นดินไหว
Crisis Communication Management of the Thai Government During Earthquake Disasters

คชตรัย เจริญสุข[1] และชารินทร์ เกษร[2]
Khotchatrai Charoensuk[1] and Charin Kesorn[2]
[1] คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
[2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
[1] Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration
[2] Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University
E-mail: khotchatrai2545@gmail.com[1]
Corresponding E-mail: charin.kes25@gmail.com[2]
This article is presented in the 21st National Conference on Public Administration of Public Administration Association of Thailand at Thaksin University, September 26, 2025

Received: August 15, 2025; Revised: January 19, 2026; Accepted: March 4, 2026

บทคัดย่อ

แผ่นดินไหวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและส่งผลกระทบรุนแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความมั่นคงของประชาชน การสื่อสารของรัฐบาลถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการภาวะวิกฤตเพื่อควบคุมสถานการณ์ บรรเทาความตื่นตระหนก และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสาธารณชน บทความนี้มุ่งทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการสื่อสารภาวะวิกฤต ตลอดจนทบทวนสถานการณ์แผ่นดินไหวในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และพิเคราะห์กรณีการสื่อสารของรัฐบาลไทยในเหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2568 ผลการพิเคราะห์พบว่า แม้จะมีกรอบนโยบายที่ชัดเจน แต่การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยในสถานการณ์แผ่นดินไหวยังสะท้อนข้อจำกัดเชิงระบบ ในระยะก่อนวิกฤต รัฐยังไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมการเตรียมพร้อมได้อย่างยั่งยืน ระหว่างวิกฤต การสื่อสารยังขาดความรวดเร็ว ชัดเจน และเป็นเอกภาพ ส่วนระยะหลังวิกฤต การสื่อสารมักเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงประกาศความสำเร็จ มากกว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการถอดบทเรียนเชิงนโยบาย ส่งผลให้เกิดการลดทอนความเชื่อมั่นและสะท้อนความเปราะบางของกลไกการจัดการวิกฤต ดังนั้น การปฏิรูประบบสื่อสารวิกฤตจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน โดยควรพัฒนาให้มีคุณลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่ ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ควบคู่กับการนำนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเชิงสังคมและยกระดับศักยภาพของประเทศในการเผชิญภัยพิบัติที่ซับซ้อนในอนาคต

คำสำคัญ: การจัดการภัยพิบัติ; การสื่อสารความเสี่ยง; การสื่อสารสาธารณะ; การแจ้งเตือนภัยพิบัติ; การตอบสนองภาวะวิกฤต

Abstract

Earthquakes are sudden-onset disasters that inflict severe consequences on human lives, property, and societal security. Government communication constitutes a critical mechanism in crisis management, serving to control situations, mitigate public anxiety, and foster confidence among citizens. This article reviews key concepts, theories, and literature concerning crisis management and communication, examines earthquake occurrences over the past decade, and analyzes the Thai government's communication practices during the earthquake on March 28, 2025. The findings reveal that Thailand's crisis communication in earthquake situations reflects systemic limitations despite the existence of clear policy frameworks. In the pre-crisis phase, the state has been unable to cultivate a sustainable culture of preparedness. During the crisis, communication has been marked by insufficient speed, clarity, and unity. In the post-crisis phase, communication has often emphasized self-congratulatory publicity rather than fostering public participation or drawing policy lessons. Such shortcomings have undermined public trust and highlighted the fragility of crisis management mechanisms. Accordingly, the reform of crisis communication systems is an urgent necessity. Strategic attributes should include speed, accuracy, transparency, and inclusiveness, combined with the integration of digital technological innovations. These measures are essential to building societal resilience and enhancing the nation's capacity to confront increasingly complex disasters in the future.

Keywords: Disaster Management; Risk Communication; Public Communication; Disaster Warning Systems; Crisis Response

บทนำ

สภาพการณ์ปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีพลวัตสูง ส่งผลให้การบริหารจัดการภาครัฐของแต่ละประเทศต่างต้องเผชิญกับความท้าทายที่มีลักษณะสลับซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์วิกฤตและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงอย่างแผ่นดินไหว ซึ่งมักก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชีวิตประชาชน ทรัพย์สิน รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ [1, 2, 3] การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะวิกฤตจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการลดผลกระทบและสร้างความเชื่อมั่นใจและความไว้วางใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐ [4]

ประเทศไทยซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศตั้งอยู่ในบริเวณรอยเลื่อนสำคัญของแผ่นเปลือกโลก ส่งผลให้ประเทศมีความเสี่ยงสูงที่จะเผชิญกับภัยพิบัติแผ่นดินไหว ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มความถี่และระดับความรุนแรงมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา [5, 6] แม้ในอดีตที่ผ่านมานั้น รัฐไทยมิได้จัดลำดับภัยพิบัติแผ่นดินไหวเป็นภัยพิบัติหลักที่มีความสำคัญเร่งด่วน แต่เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งรุนแรงขนาด 7.2 แมกนิจูด ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 บริเวณเมืองมัณฑะเลย์ ประเทศเมียนมา และส่งผลกระทบต่อหลายพื้นที่ของประเทศไทย กลับกลายเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงปัญหาและข้อจำกัดของภาครัฐไทย

การบริหารการสื่อสารของรัฐบาลไทยในระยะต้นของวิกฤตดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะในด้านการส่งสารที่ล่าช้า ขาดความถูกต้องแม่นยำ และไม่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญต่อการปฏิบัติตัวในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนก่อให้เกิดความสับสน ความตื่นตระหนก และความไม่เชื่อมั่นอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชน [1]

สถานการณ์ดังกล่าวได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารการสื่อสารของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤตระดับชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังนำไปสู่การตั้งคำถามจากสังคมถึงความพร้อมของรัฐบาลไทยในการรับมือกับภัยพิบัติในอนาคตอีกด้วย ประเด็นเหล่านี้จึงกลายเป็นบทเรียนสำคัญในการพิเคราะห์และทบทวนกระบวนการบริหารจัดการวิกฤตของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการควบคุมบรรเทา และลดผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต [3]

ด้วยเหตุนี้ บทความชิ้นนี้จึงมุ่งทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการบริหารการสื่อสารในสภาวะวิกฤต ควบคู่กับการสำรวจสถานการณ์แผ่นดินไหวในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และพิเคราะห์เชิงลึกถึงการบริหารการสื่อสารของรัฐบาลไทยในเหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 ผลการพิเคราะห์ที่ได้จะถูกสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อยกระดับศักยภาพการสื่อสารสภาวะวิกฤตของรัฐไทยให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใส และยืนอยู่บนหลักปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อันจะช่วยเสริมสร้างความพร้อมของสังคมไทยในการเผชิญภัยพิบัติที่ซับซ้อนและไม่อาจคาดการณ์ได้ในอนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ภาวะวิกฤต (Crisis)

คำว่า “วิกฤต” (Crisis) ได้รับการนิยามจากนักวิชาการหลากหลายแขนงในมุมมองที่แตกต่างกัน [2] ให้คำจำกัดความว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า มีนัยสำคัญต่อองค์การ และก่อให้เกิดความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งหากไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประสิทธิภาพและชื่อเสียงขององค์การขณะที่ Fearn-Banks [7] ได้อธิบายว่า เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลในทางลบต่อองค์การอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการดำเนินงาน ภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือ ในทำนองเดียวกัน Pearson and Clair [8] เห็นว่า วิกฤตเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยาก และสร้างผลกระทบเชิงลบอย่างร้ายแรงต่อองค์การ ส่วน Devlin [9] เน้นย้ำว่า วิกฤตเป็นภาวะที่องค์การขาดความมั่นคงและไร้ทิศทาง ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีนัยสำคัญ Crandall, Parnell and Spillan [10] ได้ให้นิยามความหมายอย่างครอบคลุม โดยมองว่าเป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นต่ำ แต่หากเกิดขึ้นแล้วย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบอย่างรุนแรง เป็นภาวะที่เต็มไปด้วยความคลุมเครือ และต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การจัดการภาวะวิกฤต (Crisis Management)

การจัดการภาวะวิกฤตเป็นกระบวนการที่องค์การต้องอาศัยการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ในมุมมองของ Pearson and Clair [8] การจัดการภาวะวิกฤตสะท้อนถึงความพยายามอย่างเป็นระบบขององค์การร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่คาดไม่ถึง โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมความเสียหาย ดำรงรักษาเสถียรภาพขององค์การ Kienzle, Guelfi and Mustafiz [11] ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การจัดการภาวะวิกฤตเป็นระบบที่ประกอบด้วยการระบุ การประเมิน และการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ผิดปกติ โดยเน้นย้ำความสำคัญของการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การจัดสรรและบริหารทรัพยากรอย่างมีกลยุทธ์ สอดคล้องกับ Bundy et al. [12] ซึ่งเสนอว่า การจัดการวิกฤตที่มีประสิทธิภาพจำต้องประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยงเชิงระบบ การวางแผนเตรียมความพร้อมล่วงหน้า การฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองอย่างสม่ำเสมอ ทัศนะของ Madigan [13] ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การ

จัดการภาวะวิกฤตเป็นกระบวนการรับมือกับเหตุการณ์ที่คุกคามองค์การอย่างมีแบบแผน ตั้งแต่การตอบสนองไปจนถึงการฟื้นฟู เพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่และกลับคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างมั่นคง

การจัดการสื่อสารภาวะวิกฤต (Crisis Communication Management)

สภาพการณ์ด้านการสื่อสารมีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน การจัดการสื่อสารภาวะวิกฤต ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการวิกฤตอย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแนวคิดนี้ในมิติที่ลุ่มลึกแตกต่างกัน Coombs [2] ได้ให้คำนิยามว่า การสื่อสารภาวะวิกฤต คือกระบวนการรวบรวม ประมวลผล และเผยแพร่ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดการกับสถานการณ์วิกฤต ในทัศนะของ Fearn-Banks [7] อธิบายว่า เป็นการสนทนาโต้ตอบระหว่างองค์การกับสาธารณชนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากเหตุการณ์ที่สร้างผลกระทบเชิงลบ ในอีกมิติหนึ่ง Ulmer, Sellnow and Seeger [3] เห็นว่า เป็นการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ที่ออกแบบมาเพื่อลดความเสียหายต่อองค์การและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการวางแผน การพิเคราะห์ผู้รับสาร และการเลือกเครื่องมือการสื่อสารที่เหมาะสมในบริบทของวิกฤต เพื่อรักษาเสถียรภาพและลดผลกระทบเชิงลบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ธวัช เวศตัน [14] เห็นว่า การสื่อสารภาวะวิกฤตเป็นการถ่ายทอดข้อมูลหรือสารที่ถูกออกแบบอย่างมีกลยุทธ์ ซึ่งมุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างองค์การกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อสนับสนุนการจัดการวิกฤต ลดความตึงเครียด และเสริมสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน

การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤต

Coombs [2] ได้แบ่งการจัดการภาวะวิกฤตออกเป็น 3 ระยะหลัก ได้แก่ ระยะก่อนวิกฤต ระยะเหตุการณ์วิกฤต และระยะหลังวิกฤต ซึ่งแต่ละระยะมีรายละเอียดดังนี้

1. ระยะก่อนวิกฤต (Pre-crisis) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ (1) การค้นหาสัญญาณเตือนวิกฤต เป็นการพิเคราะห์สัญญาณเตือนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งหากองค์การตระหนักถึงข้อมูลนี้จะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ก่อนที่จะพัฒนาเป็นวิกฤต (2) การป้องกันวิกฤต (Prevention) มีเป้าหมายเพื่อหลีกเลี่ยงวิกฤต โดยรวมถึงประเด็นการจัดการความเสี่ยง และการจัดการภาพลักษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุแหล่งข้อมูลเพื่อค้นหาภัยคุกคามจากแหล่งต่าง ๆ 2) การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายและจำแนกเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การพิเคราะห์ข้อมูลเพื่อลำดับความสำคัญของภัยคุกคาม 4) การดำเนินการป้องกันในกรณีที่ภัยคุกคามมีความรุนแรง และ 5) การประเมินประสิทธิภาพการจัดการเพื่อป้องกันภัยคุกคาม และ (3) การเตรียมพร้อมรับมือวิกฤต (Crisis Preparation) ประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยง การจัดทีมจัดการภาวะวิกฤต การฝึกอบรมโฆษก การพัฒนาแผนจัดการวิกฤต และการตรวจสอบระบบการสื่อสาร

2. ระยะเหตุการณ์วิกฤต (Crisis Event) ระยะนี้เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็นการรับรู้ถึงวิกฤต (Crisis Recognition) บุคลากรในองค์การต้องตระหนักถึงการเกิดวิกฤต เข้าใจต้นเหตุ และตอบสนองอย่างเหมาะสม และการควบคุมวิกฤต (Crisis Containment) เป็นการจัดการวิกฤตโดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารออกไป การดูแลชื่อเสียง และการติดตามประเด็นที่สำคัญอย่างใกล้ชิด Bernstein [15] ได้นำเสนอไว้ว่า การสื่อสารในระหว่างเกิดวิกฤต หลักการ 5 ประการของการตอบสนองในภาวะวิกฤต ได้แก่ 1) การตอบสนองทันท่วงที 2) ความเห็นอกเห็นใจ 3) ความซื่อสัตย์ 4) การให้ข้อมูลที่เพียงพอ และ 5) การสื่อสารแบบโต้ตอบ

3. ระยะหลังวิกฤต (Post-crisis) หลังจากที่วิกฤตได้รับการแก้ไข องค์การต้องดำเนินการทบทวนการจัดการวิกฤต เช่น การประเมินกระบวนการจัดการวิกฤตที่ผ่านมา เรียนรู้ผลที่ได้รับ ติดตามผู้มีส่วนได้

ส่วนเสีย เฝ้าสังเกตสถานการณ์ต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อให้มั่นใจว่าวิกฤตสิ้นสุดลงและองค์การมีความพร้อมมากยิ่งขึ้นในการเผชิญกับวิกฤตครั้งต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา

ประเทศไทยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยาที่ซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกที่สำคัญ ทำให้ประเทศมีความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินไหวจากรอยเลื่อนที่สำคัญต่าง ๆ เช่น รอยเลื่อนแม่จัน รอยเลื่อนแม่ฮ่องสอน รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนระนอง เป็นต้น [5] ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมานี้มีการเกิดแผ่นดินไหวที่ส่งผลกระทบในระดับปานกลางถึงระดับรุนแรงขึ้นหลายครั้ง ซึ่งมีความถี่และขนาดของแรงสั่นสะเทือนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด [6] โดยจากการรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่สำคัญในรอบทศวรรษที่ผ่านมา สามารถสรุปเหตุการณ์ที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปเหตุการณ์แผ่นดินไหวสำคัญในประเทศไทยช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

วันที่	สถานที่เกิดเหตุ	ความรุนแรง (M)	ความเสียหาย
5 พฤษภาคม 2557	จังหวัดเชียงราย (รอยเลื่อนแม่ลาว)	6.1	เสียหายต่ออาคารบ้านเรือน ถนน และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ
21พฤศจิกายน 2562	ชายแดนไทย-ลาว (รับรู้ได้ในภาคเหนือและอีสาน)	6.2	ไม่มีความเสียหายร้ายแรง แต่ประชาชนรับรู้แรงสั่นสะเทือน
20 ธันวาคม 2564	จังหวัดเชียงราย	5.5	แรงสั่นสะเทือนระดับกลาง ไม่มีรายงานความเสียหายรุนแรง
22 กรกฎาคม 2565	จังหวัดเชียงราย	5.9	ไม่มีความเสียหายร้ายแรง แต่ประชาชนรับรู้แรงสั่นสะเทือน
17 พฤศจิกายน 2566	จังหวัดเชียงราย	5.7	ชัดเจนแรงสั่นสะเทือนระดับกลาง ไม่มีรายงานความเสียหายรุนแรง
28 มีนาคม 2568	ประเทศเมียนมา (รับรู้ได้ในประเทศไทย)	7.2	ความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างกว้างขวาง

ที่มา: กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรุงเทพมหานคร [5, 6, 16, 17]

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ชัดเจนว่าความถี่และความรุนแรงของแผ่นดินไหวในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 มีความรุนแรงระดับสูงสุดในรอบหลายสิบปี ส่งผลกระทบรุนแรงและก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมของภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านการบริหารการสื่อสารในภาวะวิกฤต [1, 3] เหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 บริเวณเมืองมัณฑะเลย์ ประเทศเมียนมา บนแนวรอยเลื่อนสะกาย (Sagaing Fault) ขนาด 7.2 แมกนิจูด และลึกประมาณ 10 กิโลเมตร [16] ถือเป็นแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงมากที่สุดในรอบหลายสิบปี และสร้างแรงสั่นสะเทือนให้รับรู้ได้ในหลายจังหวัดของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความเสียหายต่ออาคารบางส่วน รวมถึงอาคารสูงที่ต้องอพยพฉุกเฉิน [17]

ขณะเดียวกันระบบขนส่งทางในเขตเมืองของกรุงเทพมหานครต้องหยุดชั่วคราวเพื่อประเมินความปลอดภัย ความเสียหายยังปรากฏในอาคารชุดและสถานที่ราชการในหลายแห่ง ซึ่งจำเป็นต้องอพยพและ

ตรวจสอบโครงสร้างโดยวิศวกรโยธา [18] ในมิติด้านจิตวิทยา เหตุการณ์แผ่นดินไหวส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนในวงกว้าง โดยกรมสุขภาพจิตได้ดำเนินมาตรการเชิงรุกในการให้ความช่วยเหลือด้านจิตสังคมผ่านกลไกการดูแลภาวะวิกฤตอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติงานของทีม MCATT สามารถเข้าถึงผู้ได้รับผลกระทบจำนวนมาก โดยมุ่งเน้นการปฐมพยาบาลทางจิตใจและการคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อส่งต่อการรักษาอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการเปิดช่องทางให้คำปรึกษาผ่านสายด่วนสุขภาพจิต เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนบทบาทสำคัญของการสื่อสารสาธารณะในการลดความตื่นตระหนกและเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพจิต [19] ทั้งนี้ การสื่อสารที่มีความชัดเจน ทันเวลา และสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ยังช่วยลดการแพร่กระจายของข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและความตื่นตระหนกทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิผล เหตุการณ์ครั้งนี้จึงนับเป็นจุดเปลี่ยนเชิงยุทธศาสตร์ที่เน้นย้ำความจำเป็นในการปฏิรูประบบสื่อสารภาครัฐให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และเชื่อถือได้ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมและความยืดหยุ่นทางจิตใจของสังคมไทยในการเผชิญภัยพิบัติในอนาคต

หลักของการบริหารการสื่อสารสภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยในสถานการณ์แผ่นดินไหว

การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตในสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยลดความสูญเสียและสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายพื้นที่ของประเทศไทย เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารภาครัฐทั้งใน ระยะก่อนเกิดเหตุ ที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมและระบบเตือนภัย เช่น การพัฒนาระบบ Cell Broadcast และการสื่อสารผ่านข้อความสั้น (Short Message Service: SMS) ระยะระหว่างเกิดเหตุ ที่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง ทันเวลา และน่าเชื่อถือเพื่อสร้างความปลอดภัยและลดความตื่นตระหนก เช่น การประกาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาและคำสั่งจากฝ่ายบริหาร และระยะหลังเหตุการณ์ที่มุ่งเน้นการฟื้นฟู เยียวยา และการปรับปรุงระบบเตือนภัยเพื่อป้องกันเหตุซ้ำซ้อน

ทั้งนี้ หลักการสื่อสารภาวะวิกฤตที่มีประสิทธิภาพควรยึดตามแนวทางสากล ได้แก่ การตอบสนองอย่างทันท่วงที ความโปร่งใส ความเห็นอกเห็นใจ และการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ [2, 15, 20] ซึ่งสามารถเป็นบทเรียนเชิงนโยบายสำคัญต่อการบริหารจัดการสภาวะวิกฤตทางภัยพิบัติแผ่นดินไหวของประเทศไทยในอนาคต การพิเคราะห์ครั้งนี้ จะพิจารณ์การสื่อสารของรัฐบาลไทยภายใต้กรอบแนวคิดการสื่อสารภาวะวิกฤตที่แบ่งออกเป็นสามระยะ ได้แก่ ระยะก่อนวิกฤต (Pre-crisis) ระยะเหตุการณ์วิกฤต (Crisis Event) และระยะหลังวิกฤต (Post-crisis) โดยเน้นการพิเคราะห์เชิงวิพากษ์ถึงกลไก วิธีการ และประสิทธิภาพของการสื่อสาร ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อความเชื่อมั่นและการรับรู้ของประชาชน

1. ระยะก่อนวิกฤต (Pre-crisis)

รัฐบาลไทยได้จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมอบหมายให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งกำหนดโครงสร้างด้านการสื่อสารภัยพิบัติผ่านระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System) และจัดทำคู่มือ แนวทาง ตลอดจนระบบเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อใช้ในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตาม กลไกดังกล่าวยังขาดการซักซ้อมและการเผยแพร่ข้อมูลเชิงป้องกันอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และปฏิบัติได้จริงเมื่อเกิดสถานการณ์แผ่นดินไหว อีกทั้งการสื่อสารเชิงรุกของรัฐยังไม่เพียงพอที่จะสร้างความตระหนักรู้และความสนใจในระดับสังคมวงกว้าง

ประเทศไทยยังคงอยู่ในช่วงการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยฉุกเฉินผ่านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือหรือเซลล์บรอดคาสต์ (Cell Broadcast: CB) สำหรับการแจ้งเตือนภัยพิบัติทางเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ [21] ซึ่ง

ถือเป็นระบบมาตรฐานสากลที่มีความเร็วและสามารถกระจายข้อความเตือนภัยไปยังพื้นที่เป้าหมายได้อย่างแม่นยำ อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตระบบดังกล่าวยังขาดความพร้อมที่จะสามารถใช้งานได้จริง ทำให้รัฐบาลไทยต้องพึ่งพาระบบส่งข้อความมือถือ (SMS) แจ้งเตือน เป็นกลไกหลักในการสื่อสารฉุกเฉิน

งานวิจัยเชิงนโยบายจำนวนหนึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังไม่สามารถสร้าง “วัฒนธรรมการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ” ได้อย่างเข้มแข็ง แม้จะมีการกำหนดแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและจัดตั้งกลไกการสื่อสารในระดับนโยบาย แต่การดำเนินงานกลับขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถปลูกฝังให้สังคมตระหนักรู้ในระยะยาวได้อย่างแท้จริง การสื่อสารของรัฐมักปรากฏเฉพาะในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ เช่น การแถลงข่าว การออกประกาศ หรือการประชาสัมพันธ์คำแนะนำเชิงปฏิบัติหลังเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วมากกว่าการสร้างการเรียนรู้เชิงรุกในระยะปกติ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและเตรียมพร้อมล่วงหน้า

กล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยยังขาดการออกแบบกลไกการสื่อสารที่สามารถผนวก “ความรู้เชิงป้องกัน” เข้ากับ “การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์” ที่เข้าถึงประชาชนในทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรม การซักซ้อมสถานการณ์ การผลิตสื่อที่เหมาะสมกับพื้นที่เสี่ยงภัย หรือการปลูกฝังผ่านระบบการศึกษาและชุมชนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนจำนวนมากยังคงรับรู้เรื่องภัยพิบัติในลักษณะ “ข้อมูลเชิงรับ” ที่มาถึงภายหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว มากกว่าการได้รับ “ข้อมูลเชิงรุก” ที่ช่วยให้สามารถป้องกันและลดความสูญเสียได้จริง

ดังนั้น ระยะก่อนวิกฤตจึงสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของการสื่อสารภาครัฐในประเทศไทย กล่าวคือ รัฐบาลยังไม่สามารถใช้การสื่อสารเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์ในการสร้างวัฒนธรรมความพร้อมรับมือภัยพิบัติได้อย่างยั่งยืน หากยังคงมุ่งเน้นการสื่อสารเฉพาะหน้าในยามวิกฤต ซึ่งอาจเพียงช่วยลดความตื่นตระหนกในระยะสั้น แต่ไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งเชิงระบบให้สังคมไทยเมื่อต้องเผชิญกับภัยพิบัติที่รุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต

2. ระยะเหตุการณ์วิกฤต (Crisis Event)

การสื่อสารภาวะวิกฤตเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เนื่องจากข้อมูลที่ชัดเจนทันท่วงที และน่าเชื่อถือจะช่วยลดความตื่นตระหนก เสริมสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และอำนวยความสะดวกต่อการตัดสินใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในสถานการณ์แผ่นดินไหว รัฐบาลไทยต้องเผชิญความท้าทายในการสื่อสารทั้งด้านความรวดเร็ว ความครอบคลุม และความสอดคล้องระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ บทความนี้จะแบ่งการพิเคราะห์ออกเป็นสี่ส่วนสำคัญ ได้แก่ การบริหารการสื่อสารของรัฐบาล การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนหลัก การใช้สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานรัฐ ซึ่งช่วยให้เห็นภาพรวมของความสามารถและข้อจำกัดในการตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้รับสารในช่วงสภาวะวิกฤตได้อย่างชัดเจน

2.1 การบริหารการสื่อสารของรัฐบาล ในช่วงวิกฤตแผ่นดินไหว นายกรัฐมนตรีได้สั่งประกาศเขตฉุกเฉินในกรุงเทพมหานคร พร้อมกำชับให้ทุกหน่วยงานติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและเร่งยกระดับระบบเตือนภัยอย่างเข้มงวด ขณะเดียวกัน กรุงเทพมหานครได้ประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัยระดับ 2 เพื่อรองรับการจัดการด้านความปลอดภัยและการให้ความช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที [22, 23, 24] การดำเนินการดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลในการบริหารจัดการภาวะวิกฤตและแสดงบทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหารสูงสุดในการกำกับดูแลสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม ระบบการแจ้งเตือนผ่านข้อความ SMS ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เนื่องจากประชาชนจำนวนมากไม่ได้รับข้อความทันต่อเหตุการณ์ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนข้อจำกัดเชิงเทคนิคของระบบ SMS และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบเซลล์บรอดคาสต์ ซึ่งมีศักยภาพในการแจ้งเตือนประชาชนได้รวดเร็วและครอบคลุมมากกว่า

2.2 การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนหลัก ในช่วงแรกของเหตุการณ์แผ่นดินไหว รัฐบาลไทยได้เลือกใช้สื่อมวลชนหลักอย่างโทรทัศน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร โดยมีนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกมาแถลงข่าวฉุกเฉินต่อสาธารณะทันที การดำเนินการเช่นนี้มีข้อดีคือช่วยสร้างความเชื่อมั่นใน “ความเป็นผู้นำ” ของรัฐบาล และสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการรับผิดชอบต่อสถานการณ์ในฐานะผู้มีอำนาจสูงสุด อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดที่สำคัญคือสารที่เผยแพร่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านจำนวนผู้บาดเจ็บ ความรุนแรงของความเสียหาย พื้นที่เสี่ยงซ้ำซ้อน รวมถึงคำแนะนำเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ประชาชน ทำให้สารของรัฐมีลักษณะกำกวมและไม่สามารถตอบสนองต่อความกังวลของสังคมได้ครบถ้วน

2.3 การใช้สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย ในยุคดิจิทัลรัฐบาลไทยมีการใช้เพจทางการและระบบแจ้งเตือนภัยผ่านแอปพลิเคชันเพื่อสื่อสารกับประชาชน แต่ในการปฏิบัติจริงกลับพบว่าการอัปเดตข้อมูลมีความล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับการรายงานข่าวของสื่อเอกชนหรือแม้แต่ “พลเมืองเน็ต” (Citizen Journalists) ที่ทำหน้าที่กระจายข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดียอย่างรวดเร็ว ปัญหานี้นำไปสู่การเกิด “ช่องว่างความไว้วางใจ” (Trust Gap) ระหว่างรัฐและประชาชน เพราะผู้รับสารจำนวนมากหันไปพึ่งพาแหล่งข่าวที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งแม้บางครั้งจะทันต่อสถานการณ์ แต่ก็เสี่ยงต่อการเป็นข้อมูลเท็จ ข่าวลือ หรือแม้กระทั่งข่าวปลอมที่สร้างความตื่นตระหนกและความเข้าใจผิดได้ อีกทั้ง การแพร่กระจายของเนื้อหาที่สร้างขึ้นด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI-generated content) เช่น ภาพ เสียง หรือคลิปวิดีโอที่มีลักษณะคล้ายเหตุการณ์จริง (deepfake) ยิ่งเพิ่มความซับซ้อนต่อการรับรู้ของสาธารณชน เนื่องจากอาจทำให้ประชาชนหลงเชื่อข้อมูลที่ถูกบิดเบือนและยากต่อการตรวจสอบความถูกต้องในช่วงเวลาวิกฤต

2.4 การสื่อสารระหว่างหน่วยงานรัฐ อีกหนึ่งข้อจำกัดที่เห็นได้ชัดคือการประสานงานด้านการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐซึ่งยังขาดเอกภาพ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี ต่างเผยแพร่ข้อมูลในเชิงที่ไม่สอดคล้องกัน ทั้งในด้านตัวเลข ข้อเท็จจริง และมาตรการแนะนำ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้สาธารณชนเกิดความสับสนและทำให้สื่อมวลชนรายงานข่าวอย่างไม่เป็นเอกภาพ อันเป็นตัวสะท้อนชัดเจนว่ารัฐบาลไทยยังขาด “ศูนย์กลางการสื่อสารวิกฤต” (Central Crisis Communication Hub) ที่จะทำหน้าที่รวบรวม คัดกรอง และเผยแพร่สารอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้

จากการตอบสนองระยะเหตุการณ์วิกฤต จะเห็นได้ชัดเจนว่าการสื่อสารของรัฐบาลไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อ “ความคาดหวังของผู้รับสาร” ได้ครบถ้วน โดยหลักการสำคัญของทฤษฎีการสื่อสารในภาวะวิกฤตตามสถานการณ์ (Situational Crisis Communication Theory: SCCT) ชี้ว่า ผู้รับสารในภาวะวิกฤตมีความต้องการสารที่ “ทันเวลา ชัดเจน และน่าเชื่อถือ” เพื่อประกอบการตัดสินใจและลดความตื่นตระหนก แต่สิ่งที่รัฐบาลไทยส่งออกไปกลับมีลักษณะตรงกันข้าม กล่าวคือ สารที่ออกมาล่าช้า มีความกำกวม และไม่เป็นเอกภาพในเชิงเนื้อหา ผลลัพธ์คือประชาชนขาดความมั่นใจต่อรัฐ หันไปพึ่งพาแหล่งข้อมูลทางเลือก และทำให้ความน่าเชื่อถือของรัฐบาลลดลงในสายตาสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

3. ระยะหลังวิกฤต (Post-crisis)

หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวคลี่คลาย รัฐบาลไทยเข้าสู่ระยะฟื้นฟูและเยียวยา การสื่อสารในช่วงนี้มีบทบาทสำคัญไม่เพียงแต่ในการแจ้งความคืบหน้าของมาตรการฟื้นฟู แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจให้ประชาชน ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม และรักษาภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของรัฐบาล

3.1 การประชาสัมพันธ์เชิงนโยบาย ในระยะหลังวิกฤต รัฐบาลไทยได้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการเยียวยาผู้ประสบภัย และความคืบหน้าในการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับความ

เสียหาย ข้อดีของการสื่อสารลักษณะนี้คือช่วยแสดงให้ประชาชนเห็นถึงความรับผิดชอบและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของภาครัฐ แต่ข้อจำกัดที่สำคัญคือเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การสื่อสารเชิง “ประกาศผลสำเร็จ” (success announcement) มากกว่าการให้ข้อมูลเชิงปฏิบัติแก่ประชาชน เช่น ขั้นตอนการขอรับความช่วยเหลือ เอกสารจำเป็นที่ต้องใช้ ช่องทางการร้องเรียน และระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับความช่วยเหลือ ทำให้ประชาชนยังคงมีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิและมาตรการที่พึงได้รับ

3.2 การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชน ในหลักการบริหารวิกฤตสมัยใหม่ การสื่อสารในระยะหลังวิกฤตควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสะท้อนประสบการณ์ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อกระบวนการฟื้นฟู เพื่อสร้างความรู้สึก “เป็นเจ้าของวิกฤตร่วมกัน” (shared ownership of crisis) ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของสังคม แต่ในทางปฏิบัติ รัฐบาลไทยยังขาดกระบวนการดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ไม่มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหรือช่องทางสื่อสารแบบสองทางอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้เพียงข้อมูลที่รัฐบาลประกาศออกไป และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูและจัดการวิกฤตยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

3.3 การถอดบทเรียนเชิงนโยบาย อีกหนึ่งข้อจำกัดสำคัญคือ การสื่อสารหลังวิกฤตยังไม่ได้นำไปสู่การถอดบทเรียนเชิงนโยบายอย่างรอบด้านเพื่อเตรียมรับมือเหตุการณ์ในอนาคต งานวิจัยด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติชี้ชัดว่า ประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านระบบเตือนภัยและการจัดการวิกฤต มักใช้เหตุการณ์จริงเป็น “ทุนความรู้” (Knowledge Capital) เพื่อปรับปรุงระบบสื่อสาร การวางแผนรับมือ และการฝึกซ้อมฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในกรณีของประเทศไทย การสื่อสารมักถูกจำกัดเพียงการรายงานความสำเร็จระยะสั้นโดยไม่ได้สรุปบทเรียน ไม่ได้นำข้อมูลจากภาคประชาชนหรือสื่อสังคมมาใช้ในการปรับปรุงนโยบาย ส่งผลให้โอกาสในการเสริมสร้างความพร้อมของประเทศสำหรับเหตุการณ์วิกฤตในอนาคตยังถูกจำกัด

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อยกระดับการบริหารการสื่อสารสภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทย

การสื่อสารภาวะวิกฤตถือเป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสามารถของรัฐในการบริหารจัดการภัยพิบัติและการธำรงความเชื่อมั่นของสังคมต่อภาครัฐ หลักการสื่อสารวิกฤตตามแนวทางสากลได้ชี้ชัดว่า การตอบสนองอย่างทันท่วงที ความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล ความใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้ประสบภัย และการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนเพียงพอ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำไปสู่การลดความตื่นตระหนกและการสร้างพลังความร่วมมือของประชาชน อย่างไรก็ตาม ผลการพิเคราะห์การสื่อสารของรัฐบาลไทยภายใต้สถานการณ์แผ่นดินไหวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดทั้งเชิงโครงสร้างและเชิงปฏิบัติ โดยเฉพาะในประเด็นการสื่อสารเชิงป้องกันที่ขาดความต่อเนื่องและความเป็นระบบ การสื่อสารในระยะวิกฤตซึ่งยังปราศจากเอกภาพทั้งด้านเนื้อหาและช่องทางการเผยแพร่ ตลอดจนการขาดแคลนกลไกที่เป็นรูปธรรมในการถอดบทเรียนเชิงนโยบายและการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในระยะหลังวิกฤต

ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงการบริหารการสื่อสารวิกฤตของรัฐบาลไทยให้มีความเป็นระบบและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยต้องไม่มุ่งเน้นเพียงการจัดการสารในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่ต้องครอบคลุมทั้งวงจรของการบริหารวิกฤต ตั้งแต่ระยะก่อนวิกฤต ระหว่างวิกฤต ไปจนถึงระยะหลังวิกฤต เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการสากลด้านการจัดการภัยพิบัติที่เน้นการบูรณาการเชิงนโยบายอย่างครบวงจร ดังนั้น การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่จำแนกออกเป็นสามระยะ จึงมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางในการยกระดับสมรรถนะของการสื่อสารวิกฤตของภาครัฐไทยอย่างเป็นรูปธรรม ดังสามารถอธิบายได้ดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบายในระยะก่อนวิกฤต

การสื่อสารของรัฐบาลไทยในระยะก่อนวิกฤตควรได้รับการปรับบทบาทจากการสื่อสารเชิงรับไปสู่การสื่อสารเชิงรุก โดยเฉพาะการสร้าง “วัฒนธรรมการเตรียมพร้อมรับภัยพิบัติ” ในระดับสังคมอย่างต่อเนื่อง หลักการสื่อสารเชิงป้องกันจำเป็นต้องได้รับการบูรณาการเข้ากับระบบการศึกษา การฝึกซ้อมชุมชน และการพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศที่เข้าใจง่าย เข้าถึงได้ และสอดคล้องกับบริบทพื้นที่เสี่ยงภัย นอกจากนี้ การพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยที่เป็นมาตรฐานสากล เช่น ระบบ Cell Broadcast ควรถูกผลักดันให้สามารถใช้งานจริงในระดับประเทศ เพื่อยกระดับความแม่นยำและความรวดเร็วในการสื่อสารต่อประชาชน ข้อเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการสากลที่มุ่งสร้างการรับรู้เชิงรุกและความตระหนักรู้ในสังคมก่อนเกิดเหตุการณ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวและปฏิบัติการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิผล

ข้อเสนอเชิงนโยบายในระยะวิกฤต

ในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤต รัฐบาลไทยจำเป็นต้องจัดตั้งกลไก “ศูนย์กลางการสื่อสารวิกฤตแห่งชาติ” เพื่อทำหน้าที่กำหนดทิศทางและเผยแพร่สารที่มีเอกภาพในระดับประเทศ ศูนย์ดังกล่าวจะต้องทำงานบนหลักการ “One Voice Policy” ที่มุ่งให้ข้อมูลจากรัฐมีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนได้ นอกจากนี้ รัฐควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารดิจิทัลเพื่อเพิ่มความรวดเร็วและการมีส่วนร่วม เช่น การประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอย่างเป็นระบบ การจัดทำระบบตรวจสอบข่าวลวงแบบเรียลไทม์ และการใช้เทคโนโลยี Big Data หรือ AI เพื่อพิเคราะห์กระแสสังคมและตอบสนองต่อความต้องการสารของประชาชนอย่างทันการณ์ ข้อเสนอเชิงนโยบายนี้สะท้อนหลักการสากลด้านความทันท่วงที ความโปร่งใส และการนำเสนอสารที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมในยามวิกฤต

ข้อเสนอเชิงนโยบายในระยะหลังวิกฤต

ภายหลังเหตุการณ์วิกฤต การสื่อสารของรัฐควรขยายจากการรายงานผลการดำเนินงานเชิงสรุปไปสู่การสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนและการถอดบทเรียนเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ การจัดตั้งเวทีสาธารณะเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการฟื้นฟู จะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมต่อวิกฤตและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมให้มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลจำเป็นต้องนำข้อมูลที่ได้จากประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น และสื่อสังคม มาประมวลเป็นฐานข้อมูลเชิงนโยบาย เพื่อปรับปรุงระบบเตือนภัย แผนการฟื้นฟู และกลไกการสื่อสารในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวทางดังกล่าวไม่เพียงช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นในภาครัฐ แต่ยังสร้างทุนทางความรู้ (knowledge capital) ที่จะกลายเป็นรากฐานของการพัฒนานโยบายด้านการบริหารการสื่อสารวิกฤตในระยะยาว

การบริหารการสื่อสารสภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยเมื่อพิจารณาในสามระยะ ได้แก่ ก่อนวิกฤต ระหว่างวิกฤต และหลังวิกฤต สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อหลักการสื่อสารวิกฤตในระดับสากลได้อย่างเต็มที่ ระยะก่อนวิกฤตยังขาดการสร้างวัฒนธรรมการเตรียมพร้อมและระบบแจ้งเตือนที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่ระยะวิกฤตประสบปัญหาความไม่เป็นเอกภาพของข้อมูล ความล่าช้า และการขาดศูนย์กลางกำกับดูแลการสื่อสาร ส่วนระยะหลังวิกฤตยังจำกัดอยู่ที่การรายงานผลสำเร็จ โดยมิได้เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและขาดกระบวนการถอดบทเรียนเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การยกระดับการสื่อสารวิกฤตของไทยจำเป็นต้องพัฒนาในลักษณะบูรณาการทุกระยะ เพื่อสร้างความพร้อมเชิงสถาบัน เสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถของรัฐในการจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน โดยอ้างอิงตัวอย่างเหตุการณ์จริงและมาตรฐานสากลของการสื่อสารวิกฤต

ข้อเสนอเชิงนวัตกรรมด้านการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการภาวะวิกฤต

นอกเหนือจากข้อเสนอเชิงนโยบายที่ครอบคลุมสามระยะของการบริหารการสื่อสารวิกฤตแล้ว ยังมีความจำเป็นที่รัฐบาลไทยจะต้องพิจารณานำ “นวัตกรรมการสื่อสาร” เข้ามาเป็นกลไกเสริม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความซับซ้อนและต้องการการตอบสนองอย่างทันท่วงที ซึ่งสามารถพัฒนาภายใต้แนวคิดหลักสามประการดังต่อไปนี้

ประการแรก การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI Early Warning System) โดยอาศัยการประมวลผลข้อมูลจากเครือข่ายตรวจจับแผ่นดินไหวทั่วโลก (Global Seismographic Network) และการบูรณาการฐานข้อมูลของกรมอุตุนิยมวิทยากับศูนย์ข้อมูลสากล เพื่อสร้างแบบจำลองเชิงพยากรณ์ที่มีความแม่นยำสูง การประยุกต์ใช้ AI ในระบบเตือนภัยจะทำให้รัฐบาลสามารถส่งสัญญาณแจ้งเตือนผ่าน Mobile Push Notifications, SMS Broadcast และ AI Chatbot ที่ให้คำแนะนำเชิงปฏิบัติได้แบบโต้ตอบตามตำแหน่งที่ตั้งของผู้รับสาร ทั้งนี้ สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่เริ่มถูกนำมาใช้ในประเทศพัฒนาแล้วตั้งแต่ปี 2566 (ค.ศ. 2023) เป็นต้นมา [25,26,27]

ประการที่สอง การสร้างระบบการสื่อสารวิกฤตแบบกระจายศูนย์กลาง (Decentralized Crisis Communication: DCC) ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจในบริบท Web 4.0 เพราะสามารถลดความล่าช้าและการซ้ำซ้อนของข้อมูล โดยการจัดตั้งเครือข่ายผู้นำความคิดเห็นขนาดเล็ก (Micro Influencers) ในระดับชุมชน ผ่านการอบรมทักษะการสื่อสารวิกฤต เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้กระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องไปยังประชาชนในพื้นที่ผ่านเครือข่ายการสื่อสารแบบเพียร์ทูเพียร์ (Peer-to-Peer Communication) กลไกนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพื้นที่ห่างไกลหรือกลุ่มประชากรที่เข้าถึงสื่อดิจิทัลได้จำกัด ซึ่งจะช่วยให้สารของรัฐมีความทั่วถึงและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล [28,29]

และประการสุดท้าย การพัฒนาแพลตฟอร์มรวบรวมและแสดงข้อมูลวิกฤต (Crisis Information Dashboard: CID) เพื่อทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลกลางที่เปิดเผยสู่สาธารณะ (Open Data) และแสดงผลในลักษณะแผนที่เชิงโต้ตอบ (Interactive Map) โดยบรรจุข้อมูลสำคัญ เช่น สถิติความเสียหาย รายชื่อพื้นที่เสี่ยง สถานที่ปลอดภัย ช่องทางการขอความช่วยเหลือ และความคืบหน้าการฟื้นฟู แพลตฟอร์มลักษณะนี้จะไม่เพียงช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องทันเหตุการณ์ แต่ยังสนับสนุนการทำงานของสื่อมวลชนและนักวิจัยในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและเชิงวิชาการ [30, 31]

ตัวอย่างเชิงประจักษ์ที่สะท้อนศักยภาพของนวัตกรรมดังกล่าว คือ กรณีระบบเตือนภัยและการสื่อสารวิกฤตของประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะ “ระบบแจ้งเตือนแผ่นดินไหวล่วงหน้า” (Earthquake Early Warning: EEW) ของ Japan Meteorological Agency (JMA) ที่สามารถตรวจจับคลื่นสั่นสะเทือนเบื้องต้นและส่งสัญญาณเตือนผ่านโทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ วิทยุ และระบบขนส่งสาธารณะได้ภายในไม่กี่วินาทีก่อนแรงสั่นสะเทือนถึงพื้นดิน ระบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2567 (ค.ศ. 2024) โดยบูรณาการเทคโนโลยีการตรวจจับคลื่น P-wave ที่แม่นยำยิ่งขึ้นเข้ากับการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อประเมินขนาดและตำแหน่งของแผ่นดินไหวในแบบทันท่วงที (real-time) [32,33] ซึ่งถือเป็นต้นแบบที่รัฐบาลไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทสรุป

การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยในสถานการณ์ภัยพิบัติแผ่นดินไหวเป็นประเด็นที่สะท้อนความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างความสามารถในการสื่อสารของภาครัฐและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่า ภาวะวิกฤต เป็นสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า มีความไม่แน่นอนสูง และก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อองค์การและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการภาวะวิกฤตจึงถูกกำหนดให้เป็นกระบวนการเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งลดความเสียหาย ควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ขณะเดียวกัน การสื่อสารภาวะวิกฤต ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจของสาธารณชน ผ่านการกำหนดสารเชิงกลยุทธ์ การเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสม และการตอบสนองอย่างทันท่วงที โดยกรอบการจัดการวิกฤตแบ่งออกเป็นสามระยะ ได้แก่ การเตรียมพร้อมก่อนวิกฤต การตอบสนองระหว่างวิกฤต และการถอดบทเรียนหลังวิกฤต อันสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตเป็นแกนกลางที่เชื่อมโยงการจัดการเชิงโครงสร้างและเชิงกลยุทธ์เข้าด้วยกันอย่างบูรณาการ

ห้วงเวลาช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญเหตุการณ์แผ่นดินไหวหลายครั้ง โดยมีความถี่และความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2568 ซึ่งนับว่ารุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านการบริหารการสื่อสารของภาครัฐที่ล่าช้าและไม่สอดคล้องกันในระยะวิกฤต ส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการจัดการภัยพิบัติ ดังนั้น แผ่นดินไหวครั้งนี้จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ตอกย้ำความจำเป็นในการปฏิรูประบบการสื่อสารภาวะวิกฤตของรัฐให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างศูนย์กลางข้อมูล ปรับระบบแจ้งเตือน และเสริมการมีส่วนร่วมประชาชน

จากการพิเคราะห์การสื่อสารภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยในสถานการณ์แผ่นดินไหว พบว่า แม้รัฐจะมีกรอบนโยบายและโครงสร้างการจัดการที่ชัดเจน หากแต่การดำเนินงานด้านการสื่อสารยังสะท้อนข้อจำกัดเชิงระบบในทุกระยะ กล่าวคือ ในระยะก่อนเกิดวิกฤต รัฐยังไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติได้อย่างยั่งยืน ขณะที่ในระยะระหว่างวิกฤต การสื่อสารยังมีลักษณะล่าช้า ขาดความชัดเจน และปราศจากเอกภาพระหว่างหน่วยงาน ส่วนในระยะหลังวิกฤต การสื่อสารมักมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงประกาศความสำเร็จ มากกว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการถอดบทเรียนเชิงนโยบายที่เป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการลดทอนความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อภาครัฐ และสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของกลไกการจัดการสื่อสารวิกฤตในระดับประเทศ อันชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูประบบสื่อสารวิกฤตให้มีคุณลักษณะเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่ ความรวดเร็ว ความถูกต้อง ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ดังนั้น การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตจึงจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบภายใต้แนวทางสามระยะ ได้แก่ (1) ระยะก่อนวิกฤต ต้องเน้นการสร้างความตระหนักและการสื่อสารเชิงรุก ผ่านการจัดทำแผนการสื่อสารเชิงป้องกัน การพัฒนาระบบเตือนภัยที่ทันสมัย และการฝึกอบรมเครือข่ายภาคประชาชนให้มีบทบาทเป็นผู้สื่อสารในชุมชน (2) ระยะระหว่างวิกฤต ต้องให้ความสำคัญต่อความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการบูรณาการสารผ่านหลายช่องทาง ทั้งสื่อดิจิทัล สื่อมวลชน และการสื่อสารแบบเผชิญหน้า พร้อมพัฒนากลไก “ศูนย์สื่อสารกลาง” เพื่อกำกับดูแลให้สารที่เผยแพร่มีความเป็นเอกภาพ และ (3) ระยะหลังวิกฤต ต้องเน้นการฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชน การถอดบทเรียนเชิงนโยบาย และการเปิดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังเสียงประชาชน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงนโยบายและยกระดับแผนการสื่อสารในอนาคต

นอกจากนี้ ภาครัฐควรพิจารณาการนำนวัตกรรมด้านการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการภาวะวิกฤต โดยการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่อาศัยปัญญาประดิษฐ์ แพลตฟอร์มข้อมูล

แบบเปิด และโมเดลการสื่อสารแบบกระจายศูนย์กลาง อันเป็นทิศทางสำคัญที่ควรได้รับการผลักดันเพื่อยกระดับศักยภาพการจัดการวิกฤตในยุคดิจิทัล แนวทางดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดความตื่นตระหนกของประชาชนในระยะสั้น แต่ยังสร้างภูมิคุ้มกันเชิงสังคมที่เสริมความพร้อมของประเทศในการเผชิญภัยพิบัติที่มีความซับซ้อนและไม่อาจคาดการณ์ได้ในอนาคต

บทความชิ้นนี้สะท้อนว่า การบริหารการสื่อสารภาวะวิกฤตของรัฐบาลไทยจำเป็นต้องก้าวข้ามการจัดการแบบเฉพาะหน้าไปสู่การสร้างระบบการสื่อสารแบบบูรณาการ ครอบคลุมการสื่อสารทั้งระยะก่อน ระหว่าง และหลังวิกฤต พร้อมกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การยกระดับดังกล่าวจะไม่เพียงเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อสภาวะวิกฤต แต่ยังช่วยสร้างความไว้วางใจและความมั่นคงทางสังคมในระยะยาว ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ที่เสริมสร้างศักยภาพการกำกับดูแลและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

เอกสารอ้างอิง

[1] Comfort, L. K., & Kapucu, N. (2021). Crisis management: Public administration perspectives. Routledge.

[2] Coombs, W. T. (2019). Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding (5th ed.). Sage.

[3] Ulmer, R. R., Sellnow, T. L., & Seeger, M. W. (2018). *Effective crisis communication: Moving from crisis to opportunity* (4th ed.). Sage.

[4] Reynolds, B., & Seeger, M. W. (2005). Crisis and emergency risk communication as an integrative model. *Journal of Health Communication, 10*(1), 43-55.

[5] กองเฝ้าระวังแผ่นดินไหว. (2567). *รายงานการเกิดแผ่นดินไหวบริเวณประเทศไทยและพื้นที่ใกล้เคียง พ.ศ. 2567.* กองเฝ้าระวังแผ่นดินไหว.

[6] สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2563). *แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2563-2567.* สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

[7] Fearn-Banks, K. (2011). *Crisis communications: A casebook approach* (4th ed.). Routledge.

[8] Pearson, C. M., & Clair, J. A. (1998). Reframing crisis management. *Academy of Management Review, 23*(1), 59-76.

[9] Devlin, E. S. (2007). *Crisis management planning and execution.* Auerbach Publications.

[10] Crandall, W.R., Parnell, J.A., and Spillan, J.E., (2014). *Crisis Management Leading in the New Strategy Landscape.* SAGE.

[11] Kienzle, J., Guelfi, N., & Mustafiz, S. (2010). *Crisis management systems: A case study for aspect-oriented modeling.* In Katz S., Mezini M., & Kienzle, J. (Eds.), Transactions On Aspect-oriented Software Development VII. (pp. 1-22) Springer.

[12] Bundy, J., Pfarrer, M. D., Short, C. E., & Coombs, W. T. (2017). Crises and crisis management: Integration, interpretation, and research development. *Journal of Management, 43*(6), 1661-1692.

[13] Madigan, M. L. (2018). *Handbook of emergency management concepts: A step-by- step approach.* CRC Press.

[14] ธวัช เวศตัน. (2568). กระบวนการและกลยุทธ์การสื่อสารในภาวะวิกฤตของสายการบินสิงคโปร์แอร์ไลน์ กรณีเหตุการณ์เที่ยวบินที่ SQ 321 ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกหลุมอากาศ. *วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์, 29*(2), 121-131.

[15] Bernstein, J., (2011). *Manager's Guide to Crisis Management*. McGraw Hill.

[16] กรมเฝ้าระวังแผ่นดินไหว. (2568). *สถิติข้อมูลแผ่นดินไหวที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย* https://earthquake.tmd.go.th/earthquakestat.html

[17] ศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน. (2568). *กรมโยธาฯ สรุปผลตรวจอาคารหลังเหตุแผ่นดินไหว 9,005 อาคาร ใช้ได้ปกติ 8,483 อาคาร ระงับการใช้ 68 อาคาร.* https://gcc.go.th/2025/04/18/กรมโยธาฯ-สรุปผลตรวจอาค-7/

[18] กรมการขนส่งทางราง. (2568). *กรมการขนส่งทางราง (ขร.) ติดตามสถานการณ์จากเหตุการณ์แผ่นดินไหวอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งขอความร่วมมือผู้ให้บริการระบบรถไฟฟ้า.* https://www.drt.go.th/public-relations/กรมการขนส่งทางราง-ขร-ติ

[19] กรมสุขภาพจิต. (2568). *กรมสุขภาพจิต เผยผลปฏิบัติงานดูแลผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวทั่วประเทศ*. กรมสุขภาพจิต. https://prdmh.com/component/content/article/103-ข่าวแจก%2F628-press-ข่าววันที่-25-เมษายน-2568.html?Itemid=437

[20] Crisis and Emergency Risk Communication (CERC). (2014). *Crisis communication plans*. In *Crisis and emergency risk communication*. U.S. Department of Health and Human Services.

[21] B.Tribune. (2025). *Cell Broadcast tested to ensure Thailand's readiness for disaster alert and response.* https://bkktribune.com/cell-broadcast-tested-to-ensure-thailands-readiness-for-disaster-alert-and-response/.

[22] Nation Thailand. (2025). *Thailand to launch CB disaster notification system by mid-July.* https://www.nationthailand.com/business/tech/40049560

[23] Kittipaisalsilpa, P. (2025). *What Thailand's earthquake reveals about tech, trust, and readiness.* https://techforgoodinstitute.org/blog/perspectives/what-thailands-earthquake-reveals-about-tech-trust-and-readiness/.

[24] Laosunthara, A., Krutphong, K., Leelawat, N., Wararuksajja, W., Sukulthanasorn, N., Suppasri, A., Thongthip, R., & Chintanapakdee, C. (2025). Initial Observations and Immediate Lessons Learned from Thailand's Response to the 2025 Mandalay Earthquake. *International Journal of Disaster Risk Reduction, 127*, 1-38.

[25] Allen, R. M., Barski, A., Berman, M., Bosch, R., Cho, Y., Jiang, X. S., Lee, Y.-L., Malkos, S., Mousavi, S. M., Robertson, P., Spooner, B., Stogaitis, M., Thiruverahan, N., & Wimpey, G. (2025). Global earthquake detection and warning using Android phones. *Science, 368,* 254-259.

[26] Munchmeyer, J., Bindi, D., Leser, U., & Tilmann, F. (2021). *The transformer earthquake alerting model: A new versatile approach to earthquake early warning*. *Geophysical Journal International*, *225*(1), 646–656.

[27] Booth, H., & Pillay, T. (2024). *How AI is being used to respond to natural disasters in cities.* https://time.com/7171445/ai-natural-disaster-cities/.

[28] Taher, A., El Kolaly, H., & Tarek, N. (2025). Examining Crisis Communication in Geopolitical Conflicts: The Micro-Influencer Impact Model. *Journalism and Media, 6*(3), 1-20.

[29] Banerjee, I., Warnier, M., Brazier, F. M. T., & Helbing, D. (2020). *SOS—Self-organization for survival: Introducing fairness in emergency communication to save lives*. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 117*, 1–5.

[30] The United Nations World Food Programme. (2024). *PRISM Combining remote sensing and vulnerability data for risk and impact analytics.* https://innovation.wfp.org/project/prism

[31] Lepuschitz, R., & Stoehr, N. (2021). *SeismographAPI: Visualising temporal-spatial crisis data*. In *Proceedings of the KDD Workshop on Data-driven Humanitarian Mapping,* held in conjunction with the 27th ACM SIGKDD Conference on Knowledge Discovery and Data Mining (KDD '21).

[32] Yamada, M., Xiao, Y., Hayashimoto, N., & Noguchi, K. (2025). Performance of the Earthquake Early Warning System for the 2024 Noto Peninsula Earthquake. *Earth, Planets and Space, 77*, 1-10.

[33] Noda, J., Iwata, N., & Korenaga, M. (2024). Improving the Rapidity of Magnitude Estimation for Earthquake Early Warning Systems for Railways. *Sensors, 24*, 1-14.